

ДЕЙВИД МОРЕЛ МЪРТЪВ ОБРАЗ

Превод от английски: Иван Атанасов, 2001

chitanka.info

— Знаеш на кого прилича, нали?

Загледан в сцената, само вдигнах рамене.

— Наистина приликата е поразителна — додаде Джил.

— Мм.

Бяхме в прожекционната зала на студията и гледахме вчерашните снимки. Режисьорът имаше проблеми — това е най-слабият термин — с актьора, изпълняващ главната роля, ако изобщо можеше да се нарече актьор този красив дървеняк. По дяволите, та той беше бивш модел. Въобще не играеше. Позираше. Не стига, че искаше осем милиона долара, от които петнайсет процента авансово, за да участва във филма. Не стига, че променяше сцената ми, от което диалогът звучеше като написан от някой слабоумник. Ами отгоре на всичко постоянно се втурваше в караваната си, за да смърка още кока (за творческо вдъхновение, както казваше той), а после подсмърчаше след всяко изречение в кулминационния момент на филма. Ако тази сцена не се получеше, зрителите нямаше да разберат защо е решил да напусне приятелката си, след като тя става известна певица, и нямаше да ми повярват, а няма нищо по-злопамятно от публика, която остава обърквана. Коментарите от уста на уста щяха да ни съсипят.

— Хайде, тъп кучи сине! — изругах тихо. — Само като те слушам, ми иде да се изсекна.

Режисьорът бе пропилял три дни с дубъли и вчерашните снимки бяха по-лоши от направените през предишните два. Отпуснах се на седалката и изръмжах. Режисьорската идея за сцената бе накарала екипа от редактори и монтажисти да работи през цялата нощ, за да съшиват кадрите, които показват реакцията на момичето и кънтри състава, с който тя пееше. И всеки път, когато господин Великолепний подсмъркнеше, хоп — смяна на кадъра — и ние виждахме как някой го гледа прехласнато, сякаш е Господ.

— Боже мой — изпъшках, обръщайки се към Джил. — Тези смени на кадъра отклоняват вниманието от думите им. Тук се предполага да има един по-дълъг кадър.

— Така е, но това е само грубият вариант, разбирате ли — обади се режисьорът от мястото си на последния ред. Близко до вратата. За да може бързо да се измъкне, ако имаше поне малко разум. — Все още не сме работили по озвучаването. Това подсмърчане няма да го има, когато филмът излезе на екран.

— Надявам се да е така — промърморих аз.

— Наистина. Точно като него е — каза Джил зад мен.

— А? Кой? — обърнах се въпросително към нея. — За какво говориш?

— За китариста. Онзи тип зад момичето. Не ме ли слушаше досега? — каза Джил достатъчно ниско, така че никой друг да не чуе.

Ето защо примигнах изненадано, когато заместник-директорът на студията попита някъде отляво в тъмнината:

— Кой е младежът зад момичето?

Джил прошепна:

— Виж как държи кутията с бира.

— Ей там. Онзи с кутията бира — отново се обади заместник-директорът.

В залата настъпи тишина, нарушавана единствено от просташките подсмърчания, идващи от екрана. Заместник-директорът повтори по-високо:

— Попитах кой е...

— Не знам — обади се дрезгаво режисьорът зад нас.

— Сигурно ти е казал името си.

— Никога не съм го виждал.

— По дяволите, как така не си го виждал?

— Всички музикални сцени бяха заснети от помощник-режисьора.

— А тези кадри кой е заснел?

— Пак той. Момчето има само няколко реплики. Свършва си работата и си отива вкъщи. Хей, и без това съм зает до гуша да накарам Сладък нос да се почувства гения, за който се мисли.

— Ето го пак младежът — обади се Джил.

Едва сега започнах да разбирам какво имаше предвид. Младежът много приличаше на...

— Джеймс Дийкън — каза заместник-директорът. — Ето на кого ми прилича.

Господин Напомпани мускули бе успял да се пребори с репликите си. Разпознах едва половината от тях — отчасти, защото репликите, които беше прибавил, нямаша никакъв смисъл, но най-вече защото мърмукеше. Най-сетне имаме в едър план приятелката му — певицата, — обляна в сълзи. Тя толкова безцеремонно си бе

проправяла път към върха, че бе загубила единственото важно нещо в живота си — мъжа, който я бе обичал. На теория публиката трябваше да ѝ съчувства и да плаче заедно с нея. Ако питате мен, тя наистина щеше да потъне в сълзи, но от смях. На екрана господин Напомпани мускули се обърна и излезе тромаво от репетиционната зала, сякаш слиповете го стискаха. Беше присвил решително очи, готов да получи своя Оскар.

Екранът потъмня. Режисьорът отново прчисти гърло. В гласа му се долавяше нервност.

— Е?

Присъстващите в залата мълчаха.

— Тъ... Какво мислите? — още по-нервно попита той.

Лампите светнаха, но те едва ли бяха причината за внезапното ми главоболие.

Всички се извърнаха към заместник-директора, очаквайки думата на Гръмотвержеца.

— Аз мисля — поде той и кимна мъдро, — че сценарият трябва да се преработи.

— Скапан град — изругах аз, докато Джил ни откарваше към къщи. Магистралата за Санта Моника беше задръстена както обикновено. Пътувахме със свален гюрук, така че бяхме поели наистина голяма доза изгорели газове.

— Естествено няма да обвинят звездата. В крайна сметка той поиска осем милиона долара, а следващия път ще поиска повече, ако студията го ядоса. — Потръпнах от киселините в стомаха ми. — Никога няма да си помислят да обвинят и режисьора. Той е дяволски добър професионалист, както непрекъснато повтарят всички. Тогава кой остава? Нискозаплатената мижитурка, която пише неща, които всички променят.

— Не се ядосвай. Иначе ще вдигнеш кръвното. — Джил се отклони от магистралата.

— Ще вдигна кръвно ли? Ще вдигна... Та то вече ми е вдигнато. Ако се повиши още малко, ще получа инфаркт!

— Не знам от какво си толкова изненадан. Това се случва при всеки филм. В този бизнес си от петнайсет години. Вече трябва да си свикнал с отношението към писателите.

— Изкупителни жертви. Това е единствената причина, поради която ни търпят около себе си. Всеки продуцент, режисьор и актьор в града е по-добър писател. Само ги попитай и ще ти го кажат. Единственият проблем е, че те не могат да четат, камо ли да пишат, но според тях просто нямат време да седнат и да запишат „гениалните“ си мисли на хартия.

— Но така действа системата, скъпи. Няма начин да я победиш, така че или приеми този бизнес, или го напусни.

Аз се намръщих.

— Единственият начин да направиш сносен филм е хем ти да напишеш сценария, хем ти да си режисьорът. По дяволите, бих изиграл и главната роля, ако не бях изгубил косата си, скубейки я от яд.

— И да имаш двайсет милиона долара — допълни Джил.

— Да, това също би помогнало. Тогава нямаше да ми се налага да се унижавам пред тези студийни шефове. Но ако имах двайсет милиона долара да финансирам филм, тогава защо ще ми е да бъда сценарист?

— Знаеш, че ще продължиш да пишеш, дори да имаш сто милиона.

— Права си. Сигурно съм побъркан.

* * *

— Уес Крейн — каза Джил.

Седях пред компютъра и мърморех недоволен, докато преработвах сценария. Замесник-директорът на студията беше решил, че господин Бицепс няма да напусне приятелката си. Вместо това приятелката му ще си даде сметка колко много го е пренебрегвала и ще се откаже от кариерата си заради любовта. „Отвън има публика, която си мре по филмите срещу женската независимост“ — бе казал той. Това бе всичко, което можех да направя, за да не се призна за победен.

— Уес кой? — Продължих да чукам по клавишите.

— Крейн. Момчето от вчерашните снимки.

Извърнах се към отворената врата на кабинета, където беше застанала. Сигурно съм примигнал глупаво, защото на лицето ѝ се изписа добре познатото търпеливо изражение.

— Онзи, който приличаше на Джеймс Дийкън. Стана ми любопитно, така че позвъних в отдела за кастинги към студията.

— Чудесно, значи си узнала името му. Е, и каква е връзката?

— О, само смътна идея.

— Все още не разбирам.

— Твоят сценарий за наемните войници.

Вдигнах недоумяващо рамене.

— Той има нужда от доизглаждане. Както и да е, написах го на абсолютен риск. Когато студията реши, че достатъчно сме съсипали този филм, ще трябва да напиша онзи минисериал за Наполеон за Ей Би Си.

— Написа сценария на риск, защото вярваше в историята, нали? Това е нещо, което наистина искаше да направиш.

— Темата е важна. Наемници, използвани от ЦРУ. Неофициално Америка се въвлича в много чужди войни.

— Тогава зарежи минисериала. Мисля, че момчето ще бъде великолепно в ролята на младия наемник, който се отвращава до такава степен, че накрая застрелва диктатора, който го е наел.

Аз я изгледах втренчено.

— Знаеш ли, това не е лоша идея.

— Докато се връщаме към къщи, не ми ли каза, че единственият начин да се заснеме нещо сносно, е да го режисираш сам?

— И да изиграя главната роля — повдигнах подигравателно вежди. — Да, така казах. Но само се шегувах.

— Е, добре, скъпи, сигурна съм, че няма да режисираш по-лошо от това магаре, което съсипа работата ти тази сутрин. Ужасно си падам по теб, но не си достатъчно красив дори за второстепенен актьор. А това момче е. И човекът, който го открие...

— ...може да гарантира успеха си. Ако изпипа нещата както трябва.

— За петнайсет години трябва да си изучил занаята.

— Но ако обърна гръб на Ей Би Си...

— Половината писатели от този град желаят да заемат твоето място. Студията ще подпишат договор с някой друг само след час.

— Но те ми предложиха много пари.

— Ти току-що спечели четиристотин хиляди от сценария, който студията съсипа. Защо не се възползваш от шанса? Направи го заради

себеуважението си.

— Мисля, че те обичам — казах аз.

— Когато бъдеш съвсем сигурен, слез в спалнята.

Тя се обърна и излезе. Останах загледан известно време във вратата, после се обърнах към компютърния екран и се замислих за наемните войници. Живеех на скалистия бряг на Тихи океан и той винаги бе пред очите ми. Но сега не го виждах. Пред очите ми бе само момчето от вчерашните снимки. Как държеше кутията с бира.

Точно като Джеймс Дийкън.

Дийкън. Ако сте фенове на киното, знаете за кого говоря. Фермерското момче от Оклахома. В средата на петдесетте. В началото — малолетен престъпник, който едва не е пратен в поправителен дом заради кражба на коли. Но в гимназията един учител успява да го запали по самодейните пиеси. Дийкън така и не се дипломира. Вместо това взема на заем хиляда долара и отива на автостоп в Ню Йорк, където се закотвя пред вратата на Лий Страсбърг, докато Страсбърг не се съгласява да го приеме в актьорското си студио. Много блестящи актьори са излезли от тази школа. Брандо, Нюман, Клифт, Гадзаро, Маккуийн. Но някои казват, че Дийкън бил най-добрият от групата. Следва малка роля на Бродуей. Сред публиката има скаут за нови таланти. После пробни снимки за широкия екран.

Останалото, както твърдят, е история. Ролята на по-малкия брат в „Блудния син“. Непълнолетният престъпник в „Бунт на 32-а улица“, после необузданият работник на нефтена сонда в „Право по рождение“, където се откроява сред половин дузина големи звезди. В него има нещо. Някаква енергия несъмнено. Човек може да почувства как кръвта бушува във вените му, издува ги до пръсване, сякаш иска да излезе навън. И неподправеност. Господ ми е свидетел, личеше си колко много се вживява в ролите си. Всъщност той е тези герои.

Но най-вече камерата просто го обича. Така тук обясняват как се става звезда. Някои красиви момчета излизат грозни на екрана. А някои грозни изглеждат прекрасно. Въпрос на заснемане на триизмерното изображение и трансформирането му в двуизмерно на екрана. Отличителното в реалния живот често става тривиално и

обратно. Няма начин предварително да знаеш дали камерата ще те хареса. Това или се случва, или не. А тя със сигурност харесва Дийкън.

А най-вълнуващото е, че той бил толкова красив и в реалния живот. Ходещо кино. Или поне така казват. Разбира се, аз никога не съм го срещал. Той е играл, преди да дойде моето време. Но във филмовата индустрия се носи мълвата, че не можел да изиграе нищо погрешно. И то далеч преди да заснеме трите си филма. Стопроцентова суперзвезда.

И после?

Колите. Ако животът му се възприеме като трагедия, то колите определено са първопричината. Той обичал да шофира бясно. Казвали са ми, че тялото му било на парчета, когато на път за Калифорния, където отивал с модифицираната си корвета на автомобилно рали, се блъснал в онзи камион със сто мили в час. Може би сте чували легендата. Че не бил умрял, но бил така обезобразен, че се оттеглил в някакъв почивен дом, за да спести на феновете си отвращението от това как изглеждал. Но не вярвайте на тази история. О, той наистина умрял. Експлоадирал като метеор. А най-голямата ирония е в това, че, понеже трите филма, в които се бил снимал, не били пускани дотогава на екран, никога не узнал колко известен е станал.

Ала аз си мислех, че щом една звезда може веднъж да изгрее, навярно може да изгрее отново.

— Търся Уес. Тук ли е?

Бях се обадил в съюза на филмовите актьори да попитам за адреса му. С цел да се запази личния живот на актьорите, понякога Съюзът предоставя само името и телефонния номер на агента, който представлява актьора, но идеята, която се въртеше в ума ми, бе толкова примамлива, че точно сега никак не ми се искаше да си късам нервите, преговаряйки с някакъв агент.

Имах късмет. От Съюза ми дадоха адреса. Мястото се намирало в каньона на север от Холивуд. Прашен, лъкатушещ път водеше към неизмазана къща с открита веранда, подпряна на дървени стълбове и половин дузина стари коли отпред, паркирани редом с пясъчно бъги и мотоциклет. Виждайки тези таратайки, аз се почувствах неловко в моето порше. На стъпалата седяха две момчета и едно момиче. Момичето беше с късо подстригана коса, а тази на момчетата стигаше до раменете. Те бяха само по шорти и сандали. Гърдите на момичето

бяха кафяви като индийско орехче. Тримата гледаха право през мен. Очите им ми изглеждаха големи и странни.

Повторих въпроса си.

Момичето попита въпросително:

— Уес? Мисля, че е... отзад — допълни с пиянски глас.

— Благодаря — отвърнах любезно, но се уверих, че ключът за поршето е в джоба ми, преди да се отправя през пясъка покрай пелиновите храсти, за да заобиколя къщата.

Отзад също имаше веранда. Когато завих зад ъгъла, го видях да стои там, облегал на парапета, и да гледа с присвити очи към подножието на хълма.

Опитах се да потисна изненадата си. Отблизо Уес още повече приличаше на Дийкън. Слаб, напрегнат, хипнотичен. На около двайсет и една, същата възраст, на която Дийкън бе направил първите си стъпки в киното. Чувствителен, мрачен, сякаш страдаше от тайна мъка. Но също така и внушаващ усещането за човек, който веднъж е бил емоционално наранен и никога повече няма да допусне това да се повтори. Не беше висок и определено бе слаб, но от него се излъчваше такава енергия, че те караше да го възприемаш като едър и силен. Дори облеклото му ми напомняше за Дийкън. Ботуши, избелели джинси, дънкова риза с навити ръкави и пакет цигари, тикнат в подгъвката на един от тях. На главата си бе нахлупил леко смачкана шапка „Стетсън“, чиято периферия отстрани бе извита нагоре.

Естествено актьорите обичат да позират. Убеден съм, че дори не отиват в банята, без да покажат на въображаемата камера прекрасния си профил. А позата на това облегалото на парапета момче, вперило мрачен поглед в подножието на хълма, определено бе фотогенична.

Обаче имах чувството, че това не беше поза. Дрехите му не изглеждаха съзнателна имитация на тези на Дийкън. Носеше ги съвсем естествено. А и смръщеното му изражение не изглеждаше преднамерено. Бях достатъчно дълго в бизнеса, за да мога да преценя. Стойката и облеклото му бяха напълно естествени. Това е терминът, който използваха за победителите в този бизнес. Той бе естествен.

— Уес Крейн? — попитах аз.

Младежът се обърна и погледна надолу към мен. Най-накрая се усмихна:

— Защо не?

Имаше лек провинциален акцент. Като Дийкън.

— Аз съм Дейвид Слоун.

Той кимна.

— Името говори ли ви нещо?

Уес вдигна рамене.

— Звучи ми ужасно познато.

— Сценарист съм. Аз написах „Нарушени обещания“ – филма, в който току-що завършиха снимките ви.

— Сега си спомням името. От сценария.

— Бих искал да поговорим.

— За какво?

— За друг сценарий — подадох му папката. — В него има една роля, която мисля, че ще ви заинтересува.

— Значи сте и продуцент?

Поклатих отрицателно глава.

— Тогава защо идвате при мен? Дори и да харесам ролята, това няма да ни е от голяма полза.

Замислих се как да му обясня.

— Ще бъда откровен. Що се отнася до воденето на преговорите, това е една голяма грешка, но съм уморен от глупости.

— Наздраве! — Той вдигна кутия с бира до устата си.

— Гледах вчерашните ви снимки тази сутрин. Хареса ми онова, което видях. Много. Това, което искам от вас, е да прочетете сценария и да ми кажете дали искате ролята. Ако се ангажирате да я изиграете под моя режисура, ще се обърна към някоя студия за финансова помощ. Но това е условието. Няма да получите ролята, ако аз не съм режисьорът. И аз няма да режисирам филма, ако вие не играете главната роля.

— Какво ви кара да мислите, че те ще ме приемат?

— Съпругата ми има някакво предчувствие.

Уес се разсмя.

— Хей, аз съм безработен. Ако някой ми предложи работа, приемам. Защо трябва да ме е грижа кой е режисьорът? Какъв си ми ти на мен?

Сърцето ми се сви.

Той си отвори друга бира.

— Знаеш ли какво? Аз също не обичам глупостите. — В очите му проблесна дяволито пламъче. — Разбира се, какво имам да губя? Остави ми сценария.

Телефонният ми номер беше записан отпред на папката. На другия ден следобяд той ми звънна.

— Относно твоя сценарий. Ще ти кажа същото, което каза за играта ми. Харесва ми. Много.

— Той се нуждае от доизглаждане.

— Само там, където най-добрият приятел на момчето е убит. Героят не би говорил толкова много за онова, което чувства. Фактически той не би казал нито дума. Няма да има сълзи. Нито изблици на гняв. Това е момче, което се владее. Нужно е само да затвори очи. Това казва всичко. То гледа надолу към приятеля си, който лежи на земята. Взема пистолета му М-16. Обръща се към двореца. Публиката ще започне да аплодира. Тя ще разбере, че то ще разпердушини хапльовците.

В повечето случаи, когато актьорите започнат да правят предложения, коремът ме присвива. Те толкова се увличат от ролята си, че забравят логиката на сюжета. Искат повече реплики. Искат да изтъкнат толкова много своята роля, че всички останали във филма да изглеждат слаби и незначителни. А сега този актьор искаше да се елиминира дългия му монолог. Той мислеше за филма, а не за себе си. И беше прав. Този монолог винаги ме беше притеснявал. Бях го написал по десет различни начина и още не бях открил какво не му достигаше.

Досега.

— Монологът отпада — отсякох аз. — Ще ми отнеме само петнайсет минути да преработя сцената.

— И после?

— Ще отида до студията.

— Наистина ли не се шегуваши с мен? Мислиш ли, че има шанс аз да получа ролята?

— Толкова, колкото аз имам да режисирам филма. Спомни си нашето споразумение. Ние сме екип. Или двамата, или никой.

— И не искаш да подпиша някакво обещание?

— Нарича се устна уговорка. И си напълно прав. Няма нужда да подписваш нищо.

— Нека да уточня нещата. Ако те не искат ти да си режисьорът, но ми предложат ролята, аз ще трябва да им откажа. Защото съм ти обещал?

— Звучи налудничаво, нали? — Истината бе, че дори и да имах писменото му обещание, адвокатите на студията можеха да го анулират, ако Уес заявеше, че е бил заблуден. Холивуд нямаше да го има, ако хората държаха на думата си.

— Да, налудничаво е — съгласи се Уес. — Споразумяхме се.

В отдела за кастинги към студията се обърнах към трийсетгодишната жена със слабо лице, която седеше на рецепцията.

— Имате ли регистрирани пробни снимки с актьор на име Крейн? Уес Крейн?

Тя ме изгледа странно, потръпна, отвори картотеката и извади една папка. После кимна облекчено:

— Знаех, че името ми е познато. Разбира се, имаме негови пробни снимки.

— Какво? Кой ги е поръчал?

Жената се вгледа изучаващо в страницата пред нея.

— Не е посочено.

Аз никога не открих кой ги бе поръчал и това бе едно от многото неща, които ме безпокояха.

— Знаете ли кой е гледал пробните снимки?

— Разбира се, трябва да пазим документа. — Тя се зачете в друга страница. — Но явно аз съм единствената, която ги е гледала.

— Вие?

— Един ден той дойде да попълни някои формуляри. Стана голям майтап. Трудно е да се опише. В него има нещо. Така че си помислих, че ще е добре да погледна пробните му снимки.

— И?

— Какво да ви кажа? Препоръчах го за онази малка роля в „Нарушени обещания“.

— Ако искам да видя тези пробни снимки, трябва ли да го съгласувам с някого?

Жената се замисли за минута.

— Все още сте във ведомостта за „Нарушени обещания“, нали?

— Да.

— И Крейн участва във филма. Изглежда ми законно искане. —
Тя провери графика. — Използвайте четвърта прожекционна зала.
След трийсет минути. Ще изпратя долу оператора с филма.

И така аз седнах в мрака, изгледах пробните снимки и почувствах тръпката, която скоро щях да опозная много добре. Когато филмът свърши, известно време останах неподвижен.

Операторът излезе от кабината.

— Добре ли сте, господин Слоун? Искам да кажа, не сте болен или нещо подобно?

— Не. Благодаря. Аз съм...

— Какво?

— Само мисля.

Поех дълбоко дъх и се върнах в отдела за кастинги.

— Станала е грешка. Това не бяха пробните снимки на Крейн.

Жената със слабото лице поклати глава.

— Няма грешка.

— Но това беше сцена от „Блудния син“. Филма на Джеймс Дийкън. Станало е някакво объркване.

— Не, това беше Уес Крейн. Той пожела да снима тази сцена. От сценографския отдел използваха нещо, което приличаше на плевнята от оригинала.

— Уес...

— Крейн — подчерта тя. — Не Дийкън.

Двамата останахме загледани един в друг.

— И вие го харесахте? — попитах аз.

— Ами... Помислих си, че е смелчак да избере тази сцена... И да се справи успешно. Една погрешна стъпка и щеше да изглежда като идиот. Да, харесах го.

— Искате ли да помогнете на момчето още малко?

— Зависи. Това ще ми причини ли неприятности?

— Тъкмо обратното. Ще спечелите червени точки.

— Как?

— Само се обадете на заместник-директора на студията. Кажете му, че съм бил тук и съм поискал да гледам пробни снимки. Но вие не сте ми позволили, защото не съм имал разрешение. Ала аз съм се разстроил, така че сте размислили и му се обаждате, за да се уверите, че сте постъпили правилно. Все пак не искате да изгубите работата си.

— И какъв ще е резултатът от това?

— Ще се раздразни любопитството му. Той ще се поинтересува за чии пробни снимки става дума. Кажете му истината, но използвайте тези думи: „На момчето, което прилича на Джеймс Дийкън.“

— Все още не разбирам...

— Ще разберете — усмихнах се аз.

Обадих се на моя агент и му казах да пусне в „Дейли Върайъти“ и „Холивуд Рипортър“ следното съобщение: „Носителят на Оскар, сценаристът Дейвид Слоун, за първи път като режисьор подготвя заснемането на филма «Наемниците» и ще използва за главната роля актьора Уес Крейн, който прилича на звездата Джеймс Дийкън.“

— Какво става? И някой друг ли те представлява? За първи път чувам за „Наемниците“.

— Лу, имай ми доверие.

— Коя е студията?

— Всяко нещо с времето си.

— Ах ти кучи сине, ако смяташ, че ще работя за теб, а някой друг ще получи комисионната...

— Повярвай ми, ще си получиш 10-е %. Ако някой ти звънне, кажи му, че трябва да говори с мен. Ти не си упълномощен да обсъждаш проекта.

— Да го обсъждам? Как, по дяволите, мога да го обсъждам, когато не знам нищо за него?

— Точно така. Видя ли колко лесно ще ти бъде?

После отидох с колата до един магазин за видеокасети и купих „Блудния син“.

Бях гледал филма преди години. Вечерта двамата с Джил го гледахме петнайсет пъти. Или поне част от него. Всеки път, щом свършеше сцената в плевнята, връщах лентата на началото ѝ.

— Какво правиш, за бога? Не искаш ли да изгледаме целия филм?

— Същата е. — Гледах удивено в екрана.

— Какво имаш предвид с това същата? Да не си пил?

— Сцената с плевнята. Същата е като в пробните снимки на Уес Крейн.

— Е, ами естествено. Нали ми каза, че от сценографския отдел са опитали да имитират оригиналния декор.

— Нямам предвид плевнята. — Отново потръпнах. — Виж тук, в „Блудния син“, Дийкън изпълнява по-голяма част от сцената, проснат на пода на плевнята. Едната страна на лицето му е притисната към сламата. Почти усещам мириса на праха и плевната. Той говори повече на пода, отколкото на баща си, който е зад него.

— Виждам го. Е, и накъде биеш?

— Същото е и в пробните снимки на Уес Крейн. Един продължителен кадър на пода. Бузата на Крейн е притисната към дървото. Гласът му звучи като на Дийкън във всеки миг, във всяка пауза, дори в този задавен звук точно тук, сякаш героят се кани да изхлипа — те са идентични.

— И каква мистерия откриваш в това? Крейн сигурно е изучавал тази част от филма, преди да реши да я използва за пробните си снимки.

Върнах пак лентата.

— Не, не отново — изпъшка Джил.

На другия ден следобяд ми позвъни заместник-директорът на студията:

— Разочарован съм от теб, Дейвид.

— Не ми казвай, че не харесваш преработения сценарий на „Нарушени обещания“.

— Преработеният сценарий? Пре... О, да, сценария. Великолепен е, Дейвид, великолепен. Точно сега снимат. Естествено разбираш, че трябваше да направя някои допълнителни промени. Не се притеснявай. Няма да искам да делим авторския хонорар — изкиска се той.

Засмях се на свой ред.

— Добре, олекна ми.

— Обаждам ти се за днешното съобщение във вестника. Откога си станал режисьор?

— Точно от това се опасявах. Не съм упълномощен да говоря за това.

— Питах агента ти. Каза ми, че той не се занимава със сделката.

— Ами да, това е нещо, за което преговарям лично.

— С кого?

— Уолт, наистина не мога да говоря за това. Тези параграфи в договора направо ме шашват. Те могат да станат причина да се закучи сделката. А аз още не съм приключил преговорите.

— С това момче, което прилича на Джеймс Дийкън?

— Честно, казах ти колкото мога, Уолт.

— Ще ти го кажа направо. Не мисля, че е добре за теб да се опитваш да ни го отмъкваш. Не забравяй, че аз го открих. Вчера изгледах пробните му снимки. Той притежава качествата на звезда.

Знаех кога е гледал пробните снимки. Веднага след като жената от отдела за кастинги му се обади да го пита дали имам правото да ги видя. Това бе едно от нещата, на които можеш да разчитаеш в този бизнес. Всеки го гони такава параноя, че иска да знае какво правят другите. Ако надушат, че нещо върви успешно, те панически бързат да го откопират.

— Уолт, аз не се опитвам да ви го отмъкна. Нямате сключен договор с него, нали?

— И какъв е този проект, наречен „Наемници“? За какво се разказва?

— Това е един сценарий, който написах на риск. Идеята ми дойде, когато чух за рекламите на задната корица на списание „Авантюрист“.

— Списание „А...“. Дейвид, смятах, че имаме добри бизнес взаимоотношения.

— Разбира се. И аз си мислех така.

— Тогава защо не си ми казал за тази история? Хей, ние все пак сме приятели. Можеше да не ти се налага да я пишеш на риск. Можех да ти отпусна някакви пари за развитието на този проект.

„И след като го оплескаш напълно, щеше да го превърнеш в мюзикъл“ — помислих си аз.

— Ами, предполагам, че съм смятал, че не е за теб. След като искам аз да бъда режисьорът и да използвам неизвестен актьор за изпълнител на главната роля.

Още едно нещо, на което можеш да разчиташ в този бизнес. Да кажеш на продуцент, че проектът ти не е за него. Той ще се почувства така пренебрегнат, че веднага ще поиска да го види. Това не означава, че ще го купи. Но поне ще бъде удовлетворен да знае, че не е пропуснал шанса за някой хит.

— Да режисираш ти, Дейвид? Та ти си сценарист. Какво знаеш ти за режисирането? Трябва да се направи разграничение. Колкото до използването на момчето за главна роля, това е друго нещо. Обмислях го вчера, след като видях пробните му снимки.

„Разбира се, че си — помисли си. — Снимките са запалили любопитството ти. Съобщението в списанията днес е породило идеята ти.“

— Сега разбираш ли какво имам предвид? — попитах невинно. — Предполагам, че няма да харесаш нашия тандем. Затова не ти го предложих.

— Е, проблемът е само хипотетичен. Току-що изпратих шефа на юридическия отдел да се срещне с него. Предлагаме на момчето дългосрочен договор.

— С други думи, искате да го обвържете, така че никой друг да не може да го наеме, но не се ангажирате да му възложите главна роля във филм и ще му плащате само част от това, което мислите, че струва.

— Хей, десет хиляди долара не е никак лоша заплата. Не и от негова гледна точка. А може да стигнем и до петнайсет.

— Срещу какво?

— Сто и петдесет хиляди, ако се снима във филм.

— Агентът му няма да се съгласи.

— Той няма агент.

Това обясняваше защо от Съюза на актьорите ми бяха дали домашния адрес и телефон на Уес, вместо този на агента му.

— А, сега разбирам — казах аз. — Правиш всичко това напук на мен.

— Нищо лично, Дейвид. Такъв е бизнесът. Знаеш ли какво ще ти кажа? Покажи ми сценария. Може и да се споразумеем.

— Но няма да се съгласиш аз да бъда режисьорът?

— Хей, с тези високи бюджети, единственият начин да оправдая риска, който поемаме с неизвестен актьор, е като му плащам нищожна сума. Ако филмът се окаже хит, той така и така ще ни изцеди следващия път. Но не мога да рискувам парите, които спестявам от него, като използвам неопитен режисьор, който сигурно ще повиши бюджета до небето. Според мен този филм ще се побере в рамките на 15 милиона.

— Но ти дори не си чел сценария. В него има няколко големи екшън сцени. Експлозии. Хеликоптери. Скъпи специални ефекти. Ще отидат минимум 25 милиона.

— Това е моето виждане. Хей, имаш такъв реален шанс да се споразумееш, че едва ли ще развалиш всичко заради специалните ефекти. Няма да бъдеш режисьор.

— Е, както каза преди малко, това е само хипотетично. Вече съм предложил нашия екип на друг.

— Не и ако сключим договор с него. Дейвид, недей да водиш война с мен. Не забравяй, че сме приятели.

От „Парамаунт“ ми звъннаха един час по-късно. Мълвата за сделките се разпространява бързо. Чули били, че имам проблеми с моята студия и се чудели дали не можем да се срещнем и да обсъдим проекта, за когото са прочели във вестника.

Казах, че ще им се обадя. Сега имах това, което исках — можех да заявя, без да е лъжа, че „Парамаунт“ са ме потърсили. Можех да накарам двете студии да си съперничат.

Още същата вечер Уолт ми позвъни отново.

— Какво си направил с момчето? Да не си го скрил в твоя килер?

— Не можа да го откриеш, а?

— Шефът на юридическия ни отдел казва, че момчето живее с някаква банда чешити някъде на майната си. Онези типове не били много приказливи. Нашият човек го нямало там, а те не знаели къде е отишъл.

— Утре ще се срещна с него.

— Къде?

— Не мога да ти кажа, Уолт. Обадох ми се от „Парамаунт“.

* * *

Срещнахме се с Уес в Бърбанк пред една сергия за тако^[1]. Беше ходил с мотоциклета на състезание и като спря, обут с ботуши и джинси, с фланелка и кожено яке, аз потреперах от усещането за деја ву^[2]. Изглеждаше точно като Дийкън във филма „Бунт на 32 улица“.

— Спечели ли?

Уес се ухили и вдигна палец.

— А ти?

— Има интересно развитие на нещата.

Едва бе успял да паркира мотора си, когато се зададоха двама мъже в костюми. Запитах се дали не са ченгета, но костюмите им бяха твърде скъпи. И тогава внезапно разбрах. Студията. Бяха ме проследили още от къщи.

— Господин Хепнър иска да хвърлите един поглед на това — обърна се синият костюмар към Уес и сложи някакъв документ на масичката досами пътя.

— Какво е това?

— Договор за работа. Господин Хепнър има чувството, че цифрата ще ви хареса.

Уес побутна листа към мен.

— Какво означава това?

Прочетох го набързо. Студията бе увеличила сумата. Предлагаха му петнайсет хиляди сега срещу четвърт милион за бъдещо участие във филм.

Казах му истината.

— При твоето положение това са много пари. Мисля, че на този етап имаш нужда от агент.

— Познаваш ли някой добър?

— Моя собствен. Но това може да бъде твърде сближаващо.

— Тогава какво трябва да направя според теб?

— Истината ли искаш? Колко спечели миналата година? Петнайсет хиляди е сериозна оферта.

— В това има ли някаква изгода?

Кимнах утвърдително.

— Има шанс да играеш в „Наемниците“.

— И?

— Аз няма да съм режисьорът.

Уес ме погледна съсредоточено. Това щеше да остане най-ценният момент за мен.

— И ти си съгласен да направя това? — попита накрая.

— Вече ти казах, че не мога насила да ти наложя нашето споразумение. На твое място аз бих се изкушил. Това е добра стъпка за кариерата ти.

— Послушай го — обади се мъжът със сивия костюм.

— Ти все още ли искаш да бъдеш режисьор на този филм?

Кимнах. До този момент всички ходове бяха предвидими. Но самият Уес не беше. Повечето неизвестни актьори щяха да сграбчат този шанс да станат звезди. Нямаше да им пука какви предварителни уговорки имат. Всичко зависеше от това дали Уес имаше и характера на Дийкън.

— И никакви лоши чувства, ако се обвържа със студията? — попита той.

Вдигнах рамене.

— Онова, което говорихме, бе фантазия. Това е реално.

Уес продължи да ме гледа втренчено. После внезапно се обърна към костюмарите и побутна договора към тях.

— Кажете на господин Хепнър, че моят приятел трябва да е режисьорът.

— Правите голяма грешка — каза мъжът със синия костюм.

— Да, добре, може би за днес, но не и за утре. Кажете на господин Хепнър, че имам пълно доверие в моя приятел. С него ще направя най-добре тази роля.

Издишах бавно. Двамата костюмари си тръгнаха с мрачни лица.

Ще пропусна месеца с преговорите. Имаше моменти, в които ме измъчваше чувството, че двамата с Уес сме съсипали кариерите си. Проблемът бе, че Уолт се бе заинатил и гордостта не му позволяваше да отстъпи. Но когато предложих да режисирам на заплата (и да продам на студията киносценария за минимума, който в Съюза на писателите биха позволили, а Уес се съгласи да получи минимума, разрешен от Съюза на артистите), Уолт се оказа пред сделка, която не

можеше да откаже. Алчността го накара да отстъпи в наша полза. А после се хвалеше как ни е надхитрил.

На нас не ни пукаше. Снимах филм, в който вярвах, а Уес бе пред прага на известността.

Свърших си моята работа. Вместих филма в бюджет от дванайсет милиона. В днешно време това е изгодна сделка. Неписаното правило гласи, че трябва да умножиш по три филмовите разходи (в това число режийните разноси на студията, банковата лихва, рекламата и разни други неща) и стигаш границата на рентабилността. Така че се целехме към 36 милиона от продажби на билети.

От разпространението по света изкарахме 120 милиона. Голяма част от тях отиде у дистрибуторите, у хората, които продават пуканки. Друга част пък потъна като в мистериозна черна дупка в джобовете на собствениците на киносалони, които не отчитат всички продадени билети, и чуждестранните вериги, които внезапно фалират. Но след продажбата на филма на Ейч Би Оу и Си Би Ес, след приходите от видеокасети, компактдискове и излъчванията в интернет студията има в банката солидната печалба от 40 милиона. А това, повярвайте ми, се квалифицира като успех.

Ние бяхме позлатени. Вчера студията поиска да направим още един филм с Уес Крейн. Рецензиите бяха хвалебствени. И аз, и Уес бяхме номинирани — но не го получихме — за Оскар.

— Следващия път — казах на Уес.

Сега, когато бяхме хит, поискахме хонорари, достатъчно големи, за да компенсират жълтите стотинки, които ни платиха първия път.

* * *

После започнаха проблемите.

Спомняте си, че Дийкън никога не бе узнал, че е станал звезда. Той бе умрял с три филма зад гърба си — наследство, за което никога не бе разбрал, че ще го направи безсмъртен. Но това, което вероятно не знаете, е че от филм на филм Дийкън ставал все по-трудно управляем. Според теорията това се дължало на факта, че осъзнавал силата, която щял да придобие, и не можел да се справи с нея. Защото той се

отърсвал от проблемната си младост. Показвал на хората, че не бил непрокопсаникът, за какъвто го смятали приемните му родители и учителите му (с изключение на един). Но Дийкън бил толкова напрегнат — и толкова неуверен, — че започнал да се връща към предишното си състояние. Дълбоко в себе си той чувствал, че не заслужава предсказания му успех. Така че станал непрокопсаникът, който се очаквало да бъде.

При следващия филм започнал да идва на снимките с три часа закъснение, въртял скъпоструващи номера на снимачната площадка, най-лошият от които бил сипването на разхлабително в обяда на екипа, което провалило снимачния ден. Настойчивото му желание да участва в ралита принудило студията да плаща огромни суми на компанията, към която бил застрахован, докато траели снимките. При третия си филм бил по-често пиян, отколкото трезвен, наливайки се с текила и бира на снимачната площадка. Преди да умре в автомобилната катастрофа, изглеждал като шейсетгодишен. Повечето от сцените, в които участвал, били допълвани, оставяйки само няколко кадъра в близък план, а тъй като по-голяма част от „Право по рождение“ бил заснет на една площадка сред тексаските нефтени полета, диалогът трябвало да се презапише, за да се избегнат околните шумове в саундтрака. Приятел на Дийкън, който се бил научил да имитира гласа му, бил нает да дублира няколко от възловите реплики. Публиката харесала готовия филм, но тя нямала и представа каква голяма част от него била плод на внимателната работа на авторския екип, който изтъквал други герои в сцените, където Дийкън изглеждал толкова безпомощен, че заснетият с него метраж не можел да се използва.

Ето защо бе естествено да се питам дали Уес Крейн, който приличаше на Дийкън, звучеше като него, обличаше се като него и имаше същите маниери, щеше да започне да се държи като него. Какво ли щеше да се случи, когато отидех при Уес с втория си проект?

Аз не бях единственият, който му предлагаше сценарии. Той бе направо отрупан с предложения.

Научих това от специализираните издания. Не бях го виждал от нощта на Оскарите през март. Всеки път, когато го търсех по телефона, или никой не отговаряше, или някакъв безплътен женски глас ми съобщаваше, че той не е вкъщи. Да си кажа право, бях очаквал, че ще се премести от тази неприветлива къща близо до пустинята. Тайфата,

която живееше там, ми напомняше за някаква секта. Но после се сетих, че Уес все още не беше взел големите пари. Вторият ми проект щеше да бъде златна мина. И аз се чудех дали щеше да я поиска цялата за себе си.

Моторът му бе паркиран пред къщата ни, когато с Джил се върнахме от Съюза на писателите, където прожектираха нов филм с Клинт Истуд. Слънцето вече потъваше зад хоризонта, огрявайки силуетите на яхтите, които се полюшваха върху пурпурния океан. Уес седеше на стълбите пред пътеката, която водеше между розовите храсти към къщата. В ръката си държеше кутия бира. Пак носеше джинси и фланелка с къс ръкав и белият цвят на фланелката подчертаваше още повече хубавия му бронзов загар. Ала бузите му изглеждаха по-хлътнали от последния път, когато го бях виждал.

Поздравът ни беше станал ритуал.

— Спечели ли?

Той се усмихна и вдигна палец.

— А ти?

Усмихнах се на свой ред.

— Опитвах се да се свържа с теб.

Уес сви рамене.

— Ами бях по ралита. Нужно ми беше малко отпускане. Всички тези реклами и... Джил, как си?

— Чудесно, Уес. А ти?

— Втората обиколка е най-трудна.

Мисля, че го разбрах. Имаше предвид опита да се направи нов хит. Сега обаче не съм сигурен.

— Ще останеш ли за вечеря? — попита Джил.

— Бих искал, но...

— Моля те, остани. Няма да ни създадеш никакви затруднения.

— Сигурна ли си?

— Чилито къкри на огъня целия ден. Ще има и царевични питки, и салата.

Уес кимна.

— Добре, майка ми обичаше да готви чили. Това беше преди баща ми да ни напусне и тя да се пропие.

Джил свъси вежди. Уес обаче не забеляза, впери очи в кутията си с бира.

— После тя изобщо не готвеше — продължи той. — Когато влезе в болницата... това беше в Оклахома. Ами, ракът я довърши. От социалните служби ме настаниха в приемно семейство. Предполагам, че тогава взехда ставам буен. — Умислен, Уес изпразни на един дъх кутията и премигна към нас, сякаш едва сега си спомни, че бяхме там. — Домашно приготвената храна ще ми се отрази добре.

— Ей сега ще е готова — каза Джил.

Но все още изглеждаше притеснена и аз едва не я попитах какво не е наред. Но тя влезе вътре.

Уес бръкна в една книжна кесия под розовия храст.

— Както и да е, приятел. — Подаде ми кутия бира. — Искаш ли да снимаш друг филм?

— По списанията пише, че си много търсен. — Седнах до него, загледан в океана и отворих бирата си.

— Така е, но нали сме един отбор. Ти пишеш сценария и режисираш. Аз играя. Или двамата заедно, или никой. — Той смушка коляното ми. — Нали такава ни беше уговорката?

— Такава е, щом казваш. Точно сега имаш възможност да правиш каквото си поискаш.

— Това, което искам, е приятел. Някой на когото вярвам, че ще ми каже, когато се издънвам. Другите момчета ще те оставят да направиш каквото и да е, ако мислят, че ще спечелят пари, дори и ако съсипваш себе си. Научих своя урок. Повярвай ми, този път ще правя нещата както трябва.

— В такъв случай... — започнах аз, леко озадачен.

— Да го чуем.

— Работя върху нещо. Ще започнем с няколко дадености. Публиката те харесва в действени роли. Но ти трябва да бъдеш бунтар, човек, който не се съобразява с установените неща. И филмът трябва да бъде полемичен. Какво ще кажеш за бодигард — той е млад здравеняк, който ще охранява известна филмова звезда? Някоя, която напомня за Мерлин Монро. Той тайно се влюбва в нея, но не се осмелява да ѝ го признае. Тя умира от свръхдоза приспивателни. Полицаите казват, че е самоубийство. Пресата подкрепя версията. Но бодигардът не може да повярва, че тя е посегнала на живота си. Той открива доказателство, че се касае за убийство. Потулването на това направо го вбесява. Изпълнен със скръб, продължава разследването си.

Убийците едва не го пречукват. Сега е изпълнен с два пъти повече ярост. Открива, че човекът, наредил да я убият — в момента тече предизборна кампания, а актрисата е написала изповед за известните си любовници, — е президентът на САЩ.

— Мисля — Уес сръбна от бирата си, — че ще снимаме в Оклахома.

— И в Чикаго, и в Ню Йорк. Това е филм-критика срещу правителството, в който ще има един симпатичен герой.

Той се изкиска.

— Кога започваме?

Ето така сключихме сделката за „Несправедливост“.

Бях като наелектризиран през цялата вечер, но по-късно — след като приключи приятната вечеря и Уес отпраши с мотора си — Джил спъхна огромния ми оптимизъм.

— Онова, което ни разказа за Оклахома, за баща му, който ги напуснал, за пропилата се майка, която умряла от рак, за отиването му в приемно семейство...

— Забелязах, че това те разтревожи.

— Позна. Толкова си зает да се взираш в клавиатурата на компютъра си, че не можеш да следиш публикациите за твоята звезда.

Сложих една купа в миялната машина.

— И?

— Уес е роден в Индиана. Той е бил подхвърлено дете, отгледано в сиропиталище. Историята, която ти разказа, не е неговата.

— Тогава чия е?

Джил ме изглежда продължително.

— Боже мой, не и на Дийкън!

Ето какво било, истината изскочи като отвратителното човече от кутийката с пружинка и ми се ухили злорадо в лицето. Физическата прилика с Дийкън беше случайна, игра на съдбата, която се оказваше божия благодат за него. Но останалото — жестовете, дрехите, гласът — беше съзнателно търсено. Знам какво си мислите — че сам си противореча. Когато го срещнах за пръв път, си помислих, че държането му е твърде естествено, за да е съзнателно подражание. И когато осъзнах, че пробните му снимки във всяко отношение са

напълно идентични със сцената в плевнята от филма на Дийкън „Блудният син“, не повярвах, че Уес съвсем преднамерено е възпроизвел тази сцена. Пробните снимки изглеждаха напълно естествени, за да бъдат имитация. Беше като отдаване на почит.

Ала сега вече знаех. Уес имитираше. Но смразяващото бе, че онова, което бе направил, надминаваше обикновената имитация. Той бе реализирал заветната цел на всеки редови актьор. Не играеше роля. Не претендираше, че е Дийкън. Той всъщност беше своя модел. Толкова много се бе вживял в ролята, която в началото несъмнено бе изиграна съвсем преднамерено, че сега той бе самата роля. Уес Крейн съществуваше само по име. Но миналото му, мислите му и самата му идентичност вече не бяха негови. Те принадлежаха на един мъртъв човек.

— Какво, по дяволите, е това? — попитах аз. — „Трите лица на Ева“? „Сибил“?

Джил ме погледна нервно.

— Докато не стане „Психо“.

Какво трябваше да направя? Да кажа на Уес, че се нуждаеше от помощ? Да се срещна насаме с него и да се опитам да поговоря за заблудата му? Единственото, с което разполагахме в подкрепа на нашата теория, бе един разговор, а Уес съвсем не бе опасен. Тъкмо обратното. Държането му бе безупречно. Той винаги говореше любезно и с чувство за хумор. Освен това актьорите използват най-различни начини да се подготвят психологически. Те са ексцентрици по природа... „Най-доброто, което може да се направи — разсъждавах аз, — е да се изчака и да се види.“ На прага на заснемането на нов филм, нямаше никакъв смисъл да се създават проблеми. А ако заблудата му станеше разрушителна...

Обаче той определено не създаваше проблеми на снимачната площадка. Идваше половин час по-рано за снимките. Знаеше репликите си. Прекара много вечери и уикенди — без да бъде задължен — да репетира с другите актьори. Дори и заместник-директорът на студията призна, че заснетите кадри са великолепни.

Единственият повод за тревога беше манията на Уес да се състезава с коли и мотори. Уолт Хепнър направо изпадна в истерия

относно застраховките му.

— Хей, той се нуждае от изпускане на парата — казах му аз. — Подложен е на голямо напрежение.

„Аз също“ — признах си тихомълком. Този път разполагах с бюджет от 25 милиона и нямаше да съсипя работата, като карам звездата във филма да се чувства неловко.

По средата на снимачния период Уес дойде при мен и ми каза:

— Виждаш ли, няма шеги и номера. Този път се държа добре.

— Хей, оценявам това. — Какво ли имаше предвид с „този път“?

Може би си мислите, че съм могъл да предотвратя онова, което се случи, ако съм се грижел повече за него, отколкото за филма. Но аз се грижех за него, както ще видите по-нататък. Ала напразно. Онова, което стана, беше неизбежно като трагедия.

„Несправедливост“ пожъна по-голям успех и от „Наемниците“. От разпространението в цял свят получихме общо 200 милиона. „Върайъти“ предсказваше още по-големи приходи от следващия филм. Разбира се, следващият бе номер три. Но някъде дълбоко в съзнанието ми едно злобно гласче ми казваше, че за Дийкън три е било нещастно число.

Напуснах пресконференцията в студията и се отправих към новото си ферари, оставено на паркинга зад административната сграда, когато някой извика името ми. Обърнах се и през бърбанкската мъгла успях да различа един дългокос и брадат мъж, с огърлица на врата, серапе^[3] и сандали, който тичаше към мен. Запитах се какво ли носи, ако изобщо носеше нещо, под развяващото се серапе.

Познах го — Доналд Портър, приятелят на Дийкън, който бе изиграл една малка роля в „Право на рождение“ и бе имитирал гласа на Дийкън в някои от саундтраковете след смъртта му. Сега Портър трябва да бе около четирийсетгодишен, но бе облечен така, сякаш шейсетте години не бяха отминали и хипитата още съществуваха. Преди двайсет години беше играл и режисирал един филм, превърнал се в хит за младежта — с много дрога, рок и секс в него. За кратък период бе опитал да основе своя собствена студия в Санта Фе, но вторият филм под негова режисура се бе оказал пълен провал и след като бе напуснал за известно време бизнеса, се завърна в него като

характерен актьор. Начинът, по който бе облечен, ме накара да се запитам как ли бе успял да мине покрай охраната на входа. И тъй като се познавахме — веднъж бях преработвал сценария за едно телевизионно шоу, в което той имаше главна роля, — ми мина ужасната мисъл, че ще ме моли за работа.

— Чух, че сте в студията. Чаках ви — каза Питър.

Взирах се озадачен в големите му крака под серапето.

— Това ли, човече? — Той посочи комично себе си. — Участвам в новия телевизионен филм, който се снима тук. The Electric Kool-Aid Acid Test.

Кимнах.

— По книгата на Том Улф. За Кен Кейси. Не ми казвай, че играеш...

— Не. Твърде стар съм за Кейси. Аз съм Нийл Касиди. След като се разделя с Керуак, той се присъединява към Кейси, като кара автобуса на Веселящите. Знаеш ли, това са куп глупости, човече! Касиди никога не се е обличал така. Той се е обличал като Дийкън. Или Дийкън се е обличал като него.

— Ами добре. Хей, това е чудесно. Радвам се, че нещата вървят добре за теб. — Обърнах се към колата си.

— Само секунда, човече. Не за това исках да говоря с теб. Уес Крейн. Знаеш ли, че...?

— Не, аз...

— Дийкън, човече. Хайде, не ми казвай, че не си забелязал. По дяволите, човече. Аз дублирах гласа на Дийкън. Познавам го. Бях негов приятел. Никой не го познава по-добре от мен. Крейн звучи повече като Дийкън, отколкото аз.

— Е, и?

— Това е невъзможно.

— Защото е по-добър?

— Направо е жесток, човече. Но ти не можеш да го разбереш. Трябва да ти кажа нещо. Не искам да си мислиш, че пак се друсам. Кълна се, че съм чист. Само малко трева. Това е. — Очите му изглеждаха блестящи като новоизгряла звезда. — Занимавам се с хороскопи. Астрология. Звездите. Това е добре за филмов актьор, не мислиш ли? Звездите. Има много истина в звездите.

— Какво друго ти действа стимулиращо?

— Така ли мислиш, човече? Добре, чуй това! Исках да се уверя и открих къде живее, но не отидох там. И искаш ли да знаеш защо? — Той не ми даде възможност да отговоря. — Не ми беше нужно. Защото разпознах адреса. Бил съм там стотици пъти. Когато Дийкън живееше на онова място.

Потреперах.

— Сменяш темата. Какво общо има това с хороскопите и астрологията?

— Рождената дата на Крейн.

— Е, и?

— Тя съвпада с датата на смъртта на Дийкън.

Дадох си сметка, че за миг престанах да дишам.

— И какво?

— Много лошо, човече. Недей да ми казваш, че е съвпадение. Това е от звездите. Знаеш какво ще последва. За теб Крейн е златна мина. Но лесната печалба ще пресъхне след четири месеца.

Не попитах защо.

— Наближава рожденият ден на Крейн. Годишнината от смъртта на Дийкън.

Когато се замислих над това, открих и други съвпадения. Уес щеше да навърши трийсет и три — възрастта, на която бе умрял Дийкън. По това време Уес щеше да бъде на финала на третия си филм — почти на същото място в третия филм на Дийкън, когато той...

Снимахме „Необуздана ярост“ по сценария, който бях написал. В него се разказваше за един мъж, израсъл в престъпен квартал, който се връща да учителства там. Местна улична банда тормози него и жена му, докато се оказва, че единственият начин да оцелее е, като се върне към живота на насилието (преди години той бил водач на своя банда), от когото някога е избягал.

Уес даде идеята да се допълни образа на героя, като се покаже и неговата любов към моторите. Трябва да призная, че този облик имаше рекламна стойност, предвид добре известната страст на Уес към ралитата. Ала ме загложди страх, особено когато той настоя лично да изпълнява номерата.

Не можах да го разубея. Сякаш безупречното му поведение по време на първите два филма се бе оказало твърде уморително за него и сега той се хвърли в другата крайност — идваше късно, пиеше на снимачната площадка, погаждаше големи номера на екипа. Например една негова шега с фишек предизвика пожар в караваната с костюмите.

Всичко това придобиваше формата на желание да умре. Неговото пълно идентифициране с Дийкън го водеше към последната прилика.

И точно като Дийкън при финалните снимки, Уес започна да изглежда не на себе си. С хлътнали бузи, с разфокусиран поглед, сгърбен от недояждане и недоспиване. Снимките му бяха под всякаква критика.

— Как, по дяволите, можем да искаме от публиката да плаща, за да гледа този боклук? — попита заместник-директорът на студията.

— Ще трябва камерата да не се спира задълго на него. Да прибягвам до кадри на персонажите, с които говори. — Сърцето ми се сви.

— Това ми звучи познато — обади се Джил зад мен.

Знаех какво имаше предвид. Бях станал режисьор, а преди това бях критикувал „Нарушени обещания“.

— Добре, не можеш ли да го контролираш? — попита заместник-директорът.

— Трудно е. Тези дни не е съвсем на себе си.

— По дяволите, ако ти не можеш, навярно някой друг режисьор би могъл. Този боклук ни коства 40 милиона долара.

Заплахата ме накара да кипна. Едва не му казах да си вземе четирийсетте милиона и да си ги завре в...

Внезапно осъзнах спасителната сламка, която ми подаваше той. И се овладях.

— Успокой се. Дай ми само една седмица. Ако той не се оправи дотогава, с радост ще се оттегля.

— Казваш го пред свидетел. Една седмица, приятел, и нито ден повече.

На следващата сутрин чаках Уес в гримьорната му, когато той пристигна както обикновено със закъснение за първите снимки.

Застанал на прага на отворената врата, той трудно успя да ме фокусира.

— И ако това не е учителят... — Уес тръсна глава. — Не, грешка. Предполага се, че аз играя учителя в този — как му беше името — боклук, който снимаме.

— Уес, искам да говоря с теб.

— Хей, ама че смехория. И аз имах същото намерение спрямо теб. Изчакай само да си взема една бира, а? — Като се обърна тронаво, той затвори вратата на гримьорната и се отправи с несигурни крачки към миниатюрния хладилник.

— Опитай се умът ти да остане бистър. Важно е — обадох се аз.

— Добре. Разбира се. — Уес отвори кутията бира и остави отворена вратата на хладилника, докато отпие голяма глътка. После избърса устата си. — Но първо искам да ми направиш една услуга.

— Зависи каква.

— Няма нужда да се моля, знаеш това. Мога просто да продължа и да го направя. Опитвам се да бъда учтив.

— Каква е услугата?

— В понеделник е рожденият ми ден. Искам почивка. Тогава има мотокрос край Сонора. Искам да прекарам един дълъг уикенд там. — Той отпи още бира.

— Веднъж бяхме сключили споразумение.

Уес се намръщи. Бирата потече по брадата му.

— Аз пиша сценария и режисирам. Ти играеш. Или двамата, или никой.

— Да, и? Аз удържах на обещанието.

— Студията ми отпусна срок от една седмица. За да те изправа на крака. Ако не, излизам от филма.

Той се изкиска подигравателно.

— Ще им кажа, че няма да работя без теб.

— Не е толкова просто, Уес. В настоящия момент те не са готови да изпълняват твоите желания. Ти губиш позиции. Спомняш ли си защо ти хареса нашият екип?

Той замълча нерешително.

— Защото искаше приятел. Който да те предпази от това да допуснеш същата грешка, както се изрази. Да те предпази да не провалиш всичко. Е, добре, Уес, точно това правиш. Проваляш всичко.

Уес довърши бирата си и смачка кутията. Устните му ядно се свиха.

— Защото искам свободен ден за рождения си ден?

— Не, защото не играеш добре ролята си. Ти не си Джеймс Дийкън. Но си убедил себе си, че си, и че в понеделник ще умреш при катастрофа.

Той премигна учудено. После насмешливо се усмихна.

— А ти какво си, оракул ли?

— Неопитен психиатър. Подсъзнателно ти искаш да завършиш легендата. Начина, по който се държиш — приликите са твърде големи.

— Казах ти още при първата ни среща — не обичам глупостите!

— Тогава го докажи. В понеделник не се приближавай до мотор, кола, дори и до малолитражен автомобил. Ела трезвен в студията. Свърши си работата толкова добре, колкото знаеш. Ще те откарам у нас. Ще си направим малко парти. Ти, аз и Джил. Тя обеща да сготви любимото ти ядене: котлети, боб на фурна и варена царевица. Домашно приготвена торта за рождения ти ден. Шоколадова. Още едно твоє любимо лакомство. Ще преспиш у дома. На сутринта ще оставим Джеймс Дийкън зад гърба си и...

— Да, бе? И какво?

— Осъществяваш кариерата, която Дийкън никога не е имал.

В очите му се прокрадна несигурност.

— Или отиваш на ралито, пребиваш се и нарушаваш обещанието, което даде. Двамата заедно. Един екип. Не се отказвай от сделката ни.

Уес се разтресе, сякаш щеше да се разпадне на парчета.

Във филм това щеше да бъде кулминационната точка — как не се състезава на рождения си ден, как си направихме партито, където той изрече едва няколко думи и после отиде да спи в стаята ни за гости.

И оживя.

Но ето какво се случи. Във вторник, след рождения му ден, Уес не помнеше репликите си. Не можа да играе пред камера. Не можа да контролира гласа си. В сряда беше по-зле.

Но ще ви кажа и това. На рождения му ден — годишнината от смъртта на Дийкън, — когато се появи трезвен и се отнесе с уважение към сделката ни, Уес игра по най-блестящия начин в актьорската си кариера. Зенит в актьорския занаят. Често гледам с дълбок респект видеозаписа на тези сцени.

И снимките този ден бяха толкова блестящи, че заместник-директорът ме остави да довърша филма.

Но той никога не узна как фалшифицирах останалата част от него. Предишната нощ Уес бе загубил изцяло техниката си. Аз притежавах достатъчно готов материал, за да довърша филма — с много въображение и с известна, макар и непризната, но скъпоструваща помощ на Доналд Портър. Той дублира по-голяма част от финалните реплики на Уес.

— Нали ви казах? Хороскопи. Астрология — заяви Доналд.

Не му повярвах, докато не занесох четири заснети сцени на един познат експерт по звука. Беше се специализирал във вкарването на гласове в компютъра и показването им с визуални графики.

Той разстла картите пред мен.

— Някой си прави шега с теб. Или ти с мен.

Почувствах се толкова слаб, че се облегнах с ръце на бюрото му, когато го попитах:

— Как?

— Използвайки първия филм, и по-точно сцената с Дийкън в „Блудния син“, като образец — вторият филм е близо по звучене. Но третият няма никаква прилика.

— Тогава къде е шегата?

— В четвъртия. Той пасва напълно. Кой с кого се шегува?

В първия филм бе гласът на Дийкън. Във втория — този на Доналд Портър. Близо до гласа на Дийкън, дублиращ Уес в „Необуздана ярост“. А в третия филм бе гласът на самия Уес — диалога в „Необуздана ярост“, който не можах да използвам, защото Уес вече не бе на себе си.

А четвъртият клип? Гласът, който беше идентичен с този на Дийкън, автентичен, можещ да се провери, бе отново на Уес. Неговите пробни снимки. Имитираната сцена от „Блудния син“.

Уес се изгуби от погледа ми. Неговият актьорски талант го напусна със сигурност и той никога повече нямаше да стане изгряваща звезда. Продължих да го търся по телефона, но нито веднъж не получих отговор отсреща. И така в един втори и както се оказа последен опит, отидох до неговата неприветлива къща близо до пустинята. Съмнителните младежи, приличащи на сектанти, ги нямаше. Отпред стоеше само един мотор. Изкачих стълбите до слънчевата веранда, почуках, не получих отговор и отворих вратата.

Щорите бяха спуснати. Къщата тънеше в сумрак. Влязох в антрето и до слуха ми достигна нечие тежко дишане. Свих надясно и влязох в стаята.

Дишането стана по-високо, свирещо и задъхано.

— Уес?

— Не светвай лампата!

— Притеснявах се за теб, приятелю.

— Недей...

Но аз го направих. И от онова, което видях, ми се повдигна. Тялото му бе хлътнало в един стол. По-точно би било да се каже — просмукано, гниещо, разлагащо се. На бузите му имаше дупки, през които се виждаха зъбите. Около него на пода чернееше подобно на локва петно, сред което бяха разпилени скапани зеленчуци, от които се носеше нетърпима смрад.

— Май трябваше да отида на ралито на рождения си ден, а? — Гласът му излизаше със свистене през зеещите на шията му дупки.

— По дяволите, приятелю. — Сълзите рухнаха от очите ми. — Боже мой, трябваше да те оставя да го направиш.

— Ще ми направиш ли една услуга? Изгаси осветлението. Остави ме да свърша с това на спокойствие.

Имах толкова неща да му казвам. Но не можах. Сърцето ми се пръскаше от мъка.

— И, приятелю — додаде той, — мисля, че би било по-добре да забравиш за нашата сделка. Повече няма да работим заедно.

— Как да ти помогна? Сигурно има нещо, което бих могъл...

— Да, остави ме да приключа с това по начина, по който трябва.

— Чуй ме, аз...

— Иди си! — каза Уес. — Страшно ме боли, като те виждам тук, като чувам съжалението в гласа ти.

— Но аз се безпокоя за теб. Ти си ми приятел. Аз...

— Ето защо знам, че ще направиш това, което те моля. — Дупката в гърлото му издаде още един свистящ звук. — И ще си тръгнеш.

Стоях в мрака, чувайки и другите звуци, които издаваше: като от разлагаща се плът.

— Лекар. Сигурно има нещо, с което лекарят би могъл...

— Беше тук. И направи това. Никой лекар не може да излекува онова, което не е наред с мен. А сега, ако нямаш нищо против...

— Какво?

— Не съм те канил. Махай се оттук!

Изчаках още един продължителен момент.

— Разбира се.

— Обичам те, човече — каза той.

— Аз също.

Зашеметен, излязох, залитайки навън. Слязох по стълбите. Минах през пясъка. Заслепен от слънцето, неспособен да прочистя ноздрите си от зловонието в стаята, повърнах до колата.

* * *

На следващия ден отидох отново там. За последен път. Джил дойде с мен. Уес се беше преместил. Никога не узнах къде.

Ето как свърши неговата кариера. Талантът му го бе напуснал, но колко дълго и решително се бе съпротивлявал той.

Филми. Безсмъртие.

Разбирате ли, специалните ефекти са скъпи. От студията ще се опитат с всички средства да съкратят разходите.

Уес ми беше казал:

— Забрави за нашата сделка.

Но по-късно открих какво е имал предвид: той бе работил без мен в един последен филм. Обаче не беше вписан сред имената на участниците. „Зомбита от ада“. Спомняте ли си колко ужасно изглеждаше Бела Лугози в последния му филм, преди да го погребат, увит в наметката на Дракула?

Бела изглеждаше прекрасно в сравнение с Уес. Гледах филма за зомбитата в един кинотеатър в Холивуд. Имаше голяма посещаемост. Двамата с Джил едва си намерихме места.

Джил се разплака, както и аз.

Този проклет град. Никой не го е грижа как е направено, стига залите да са претъпкани.

Публиката избухна в аплодисменти, когато Уес тръгна дебнешком към главната героиня.

И долната му челюст падна.

---

[1] Мексиканско ястие, което се състои от сгъната пържена царевична питка, напълнена с кълцано месо, парченца маруля и т.н. — Б.пр. ↑

[2] Вече видяно. (фр.) — Б.пр. ↑

[3] Мексиканско вълнено наметало. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.